

ФЬОДОР М. ДОСТОЕВСКИ

ПРЕСТЪПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ

литературно-сценична преработка и постановка
КРАСИМИР СПАСОВ

сценография
ВИОЛЕТА РУСЕВА

пластика
АНГЕЛ АНГЕЛОВ

Регионална библиотека
"Любен Каравелов" - Русе

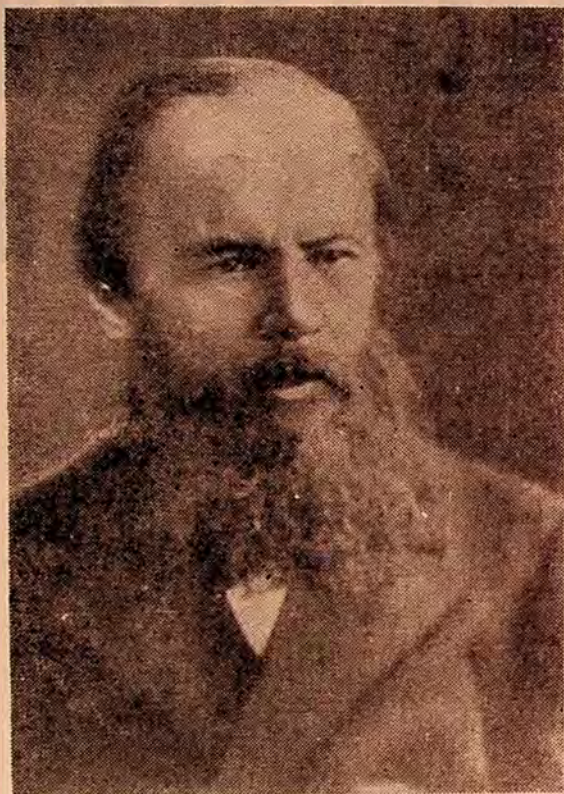

120000888928

премиера на 23 ноември, събота, от 19 часа
сцена БИБЛИОТЕКА

сезон 1974—75.

490306

ФЬОДОР М. ДОСТОЕВСКИ

Действащи лица

РАЗКОЛНИКОВ РАШКО МЛАДЕНОВ

НЕГОВАТА МАЙКА ЖИВКА ПЕНЕВА

НЕГОВАТА СЕСТРА ИВАНКА БЕНЧЕВА

НЕГОВИЯТ ПРИЯТЕЛ ЛЮБОМИР МИРЧЕВ

ПОРФИРИЙ ПЕТРОВИЧ НИКОЛАЙ КАЛЧЕВ

МАРМЕЛАДОВ КОСТА ДИМОВ

СОНЯ ВИОЛЕТА СЛАНОВА

СВИДРИГАЙЛОВ НИКОЛА ЧИПРИЯНОВ

ПРЕДИ ТРЕТИЯ ЗВЪНЕЦ

За нас, създателите на спектакъл по романа „ПРЕСТЪП ЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ“ на Ф. М. Достоевски, беше предварително ясно, че е невъзможно със средствата на едно театрално представление да се пресъздаде цялото богатство от случки, образи, идеи на един литературен шедьовър, какъвто е този роман.

Като изходихме от съзнанието, че задачите на театъра като изкуство отиват по-далеч от едно добросъвестно илюстриране на романа, ние предлагаме на Вашето внимание една преработка за сцена, в основата на която са залегнали някои главни мотиви от творбата на Достоевски.

Стремежът ни е да изследваме преди всичко духовния свят на един съзнателно отчуждил се от хората и обществото индивид, да проследим нравствената деградация на основния герой, заразен от убеждението, че човекът е универсално непълноценен, неспособен да променя света, в който живее, чужд е на високи пориви, благородни идеали, възвишени чувства. В отделната личност, подобно в капка вода се отразява окръжаващият я свят — тази диалектична истина определи и композиционния принцип на спектакъла: чрез изследване „потока на съзнанието“ на главния герой Разкольников, да се изследва отровния климат на класовото буржоазно общество, който логично довежда до разпадане на човешката личност. Смятаме, че този художествен принцип най-точно съответствува на сложното движение на битието, разгърнато в романите на Достоевски, обединяващо опита на миналото, трепетните мигове на настоящето, тревожното очакване на бъдещето.

Срещата с творчеството на великия писател е среща с един свят многообразен, противоречив и парадоксален. Свят, в който няма еднозначни и лесни проблеми, еднопланови герои и повърхностни конфликти. Затова проникването в същността му е процес труден, изискващ съсредоточеност и напрежение на мисълта. Ние се постаряхме да избегнем елементарния преразказ и потърсихме такива театрални средства, чиято изразителност да съответствува на художествените измерения на първоизточника. Ние предпочетохме по-сложния път, защото сме убедени в способността на нашия зритель да извлича естетическо удовлетворение от сложния и възбуждащ свят на театралното изкуство.

СЪЗДАТЕЛИТЕ НА ПРЕДСТАВЛЕНИЕТО

ХУДОЖЕСТВЕНА ФАНТАЗИЯ НА ДЕЙСТВИТЕЛНОСТТА

Никога фантазията не може да издържи сравнение с действителността. Щедрин. Аз знаех това...

В поезията е нужна страст, потребна е вашата идея и непременно сочещият пръст, страстно повдигнат. Безразличното пък и реално възпроизвеждане на действителността съвсем нищо не струва, а главното — то нищо и не значи. Такава художественост е нелепа: обикновеният, но едва-едва наблюдателен поглед ще забележи в действителност много повече.

С. С. БОРШЧЕВСКИЙ

Централни теми на западноевропейския реалистичен роман през XIX век били обикновено хищническият разгул, победата на тъмните, собственически инстинкти, темите на изгубените илюзии, нравственото издребняване и гибелта на личността в света на пошлите буржоазни страсти. В руския реалистичен роман през XIX век централно място пък заема образът на страстно търсещия, устремен и борец се човек, който руши паяджините на обкръжаващите го обществени условности и преодолявайки собствените си илюзии, с огромен труд се стреми „да стигне до корен“, да се ориентира в обкръжаващата го сложна бъркотия на отношенията, да разбере най-дълбоките страни на своето лично и обществено битие. В характерния за руската литература образ на героя, чиято мисъл ту пряко, ту по сложни и зигзагообразни пътища се движи напред, като се стреми към изясняване на истинската, незатъмнена от предразсъдъците на обществените върхове и други социални условности правда на живота, се съдържа една от най-важните причини, способстващи за силата на нейното интелектуално, морално и естетическо въздействие върху следващите поколения.

Мисълта на героя в руския класически роман съдържа в себе си обикновено различни страни на обществения живот, като ги подхвърля на остър и придирчив анализ, теоретически и практически проверявайки ги чрез собствения опит на героя. Това позволява на романиста, рисувайки съдбата на отделния човек, да изпълни романа докрай с огромно и разнообразно обществено съдържание, да го направи широко, неизчерпаемо огледало на националния живот и заедно с това да покаже личността на героя в нейните сложни взаимоотношения с масата, с народа.

Георгий М. ФРИДЛЕНДЕР

Произведенията и публицистиката на Достоевски от началото на 60-те години, отразили напрегнатите размисли над основните въпроси на живота на руското и западноевропейското общества от онази опеха, подготвили писателя към създаването на неговите големи романи — „ПРЕСТЪПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ“ (1866), „Идиот“ (1868), „Бесове“ (1871-72), „Юноша“ (1875) и „Братя Карамазови“ (1879-80), донесли му славата на един от най-великите романисти в руската и световната литература.

В романа „Престъпление и наказание“ е изобразен талантивият младеж студентът Разколников, страдащ от бедност и самота и дълбоко преживяващ несправедливостта на дворянския и буржоазен свят. Дълбокото съчувствие към другите унижени и оскърбени се смесва у него с неверието в тяхната способност активно да се борят против злото. Това гласва Разколников към пътя на индивидуалистичния протест. Той създава теорията за правата на избраната „силна“ личност да престъпва законите, които имат сила за редовите „обикновените“ хора. И за да провери своята теория на практика, убива старата лихварка Альона Ивановна. Извършеното престъпление заставя Разколников да осъзнае измамността и гибелността на избора от него път. За краха на индивидуалистичната теория на Разколников допринасят неговите отношения с другите персонажи — пропилия се чиновник Мармеладов и неговата кротка и чиста дъщеря Соня, буржоата-печалбар Лужин, циничният и аморален помешчик Свидригайлов, дълбоко в душата си чувстваващ своята опустошеност и страдащ от нея, следователя Порфирий Петрович и т. н. Сблъсъците с тях, а също така и цялата обкръжаваща го, широко показана в романа, петербургска беднота, убеждават Разколников, че изборият от него път на индивидуалистичен протест е дълбоко чужд на бедняците и дори представлява от себе си само още един нов вариант на същото насилие и несправедливост, които ежедневно и безнаказано се вършат от богатите и привилегирани класи на обществото. Това подтиква Разколников да признае извършеното убийство с цел да започне нов живот. Огромната трагическа мощ на романа, дълбокото разобличение в него на буржоазната, ницшеанско-анархистична идея за „свръхчовека“, ред гениални, страници, посветени на живота на петербургските бедни, дълбокият демократизъм и хуманизъм на писателя правят от „Престъпление и наказание“ един от върховете на руския и световен реалистичен роман през XIX век.

Георгий М. ФРИДЛЕНДЕР

Представлението се води от
КЮРАНА ПЕНЕВА

Текста следи
ЕФРОСИНА ГРИГОРОВА

Художник-изпълнител — Димитър Гилев. Зав. техн. и проектантско бюро — Петър Гузелски. Ръководител организация и реклама — Надежда Ванева. Ръководител художествено осветление — Георги Хараламбиев. Звуково оформление — Цвятко Ячев. Театър-майстор — Димитър Найденов. Тапицерско ателие — Йордан Петров. Завеждащ театрален реквизит — Васил Сапунджиев. Шивашко ателие — Каролина Димитрова, Слави Николов. Железарско ателие — Георги Петков, Дърводелско ателие — Нено Ненов. Грим и перуки — Станой Станоев, Гинка Ангелова. Завеждащ театрален гардероб — Стоянка Найденова.

Текстовете в програмата са взети от: Г. М. Фридлиндер, „Реализм Достоевского“, Москва—Ленинград 1964. Библиографическият словарь Русские писатели, Москва 1971. С. С. Борщевский, Шchedрин и Достоевский, Историята на тяхната идейна борба, Москва 1956.

Подбор, редакция и уредба на програмата

ВАСИЛЕН ВАСЕВ

